

■ Μάχες και Ναυμαχίες της Ελληνικής Έπανάστασης

Ἡ Ναυμαχία τῶν Πατρῶν*

† 20ῆ Φεβρουαρίου 1822

Μία ἀπὸ τὶς πολεμικὲς ἐμπλοκὲς τῆς Ἐπανάστασεως τοῦ 1821, με̄ νικηφόρο ἔκβασι γιὰ τοὺς Ἕλληνας

Ἡ ἄλωσις τῆς Τρίπολης, τοῦ διοικητικοῦ καὶ στρατιωτικοῦ κέντρου τῶν Τούρκων, ἐθορύβησε τόσο πολὺ τὸν Σουλτάνο Μαχμούτ Β', ὥστε ἔκανε κάτι τὸ ἀσυνήθιστο: **διέταξε** τὴν ἀρμάδα του νὰ κατέβη, χειμῶνα καιρό, στὴν Ἑλλάδα καὶ νὰ ἐφοδιάσῃ τὰ κάστρα ποὺ δὲν εἶχαν παρθεῖ ἀκόμα ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας.

Στις 2 Ἰανουαρίου τοῦ 1822, ἀρμάδα με̄ 56 ὀπλιταγωγὰ πλοῖα, 7 μεγάλα πλοῖα καὶ 8 μικρὰ με̄ ἀρχηγὸ τὸν Καρὰ Μεχμέτ Πασᾶ καὶ ὑπαρχηγὸ τὸν Αἰγύπτιο Ἰσμαήλ Γιβραλτὰρ ξεκίνησε ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολι, πέρασε τὸν Ἑλλήσποντο καὶ κατευθύνθηκε πρὸς τὴν ἐπανάστατημένη Πελοπόννησο καὶ τὰ Μεσσηνιακὰ κάστρα, προκειμένου νὰ σπάσῃ τὸν ἀποκλεισμό καὶ νὰ ἀνεφοδιάσῃ τοὺς πολιορκούμενους ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας. * * *

Τὸ τουρκικὸ σχέδιο ὑπαγόρευε πρῶτα τὴν κατάληψι τῆς Μονεμβασιάς, ἡ ὁποία θὰ ἐπιτυχανόταν με̄ δωροδοκία τοῦ φρουράρχου τῆς, Τζανετάκη. **Καθὼς** τὸ σχέδιο δὲν εὐωδώθηκε, ὁ στόλος παρέκαμψε τὸ κάστρο καὶ προσεπάθησε νὰ ἀνεφοδιάσῃ τὴν πολιορκημένη Κορώνη.

Ἐκεῖ ὅμως τοὺς ἐμπόδισε ἡ κακοκαιρία. **Ἡ** προσπάθειά τους, ὅμως, τὴν 29ῆ Ἰανουαρίου, νὰ ἀνεφοδιάσουν τὸ ἐπίσης πολιορκημένο φρούριο τῆς Μεθώνης με̄ τροφίμα καὶ πολε-

μοφόδια, στέφθηκε αυτή την φορά με έπιτυχία.

Στις 27 Ιανουαρίου ο Καρά Μεχμέτ Πασάς έφθασε έξω από το Κάστρο της Μεθώνης και τὸ έφοδίασε. Ὑστερα έστειλε τὸν Ισμαήλ με τρία πλοία νὰ πάρει τὸ Νεόκαστρο, τὸ ὁποῖο εἶχαν καταλάβει οἱ Ἕλληνες.

Στις 30 Ιανουαρίου, οἱ Τούρκοι ἀποβίβασαν 800 περίπου ἄνδρες έξω ἀπὸ τὸ Νεόκαστρο, με σκοπὸ νὰ τὸ καταλάβουν.

Ἡ ἑλληνικὴ φρουρὰ ἦταν ὀλιγάριθμη καὶ χωρὶς έφοδία. Ὅρισμένα μέλη της λιποτάκτησαν καὶ οἱ ὑπόλοιποι βρέθηκαν σὲ ἔξαιρετικά κρίσιμη θέσι, ζητώντας ἀπελπισμένα βοήθεια.

Ἡ δυσάρεστη αὐτὴ κατάστασις ἀνατράπηκε σὲ λίγες μόλις ὥρες, ὅταν κατέφθασε στὸ κάστρο ὁ Γερμανὸς στρατηγός, Κάρολ φὸν Νόρμαν-Έρενφελς, με πενήντα τὸ πολὺ Εὐρωπαίους φιλέλληνες. Ὁ Νόρμαν χρησιμοποίησε έπιτυχημένα τὰ λίγα κανόνια τοῦ φρουρίου, ἐφ' ὅσον κτύπησε με αὐτὰ τὰ τουρκικὰ πλοία καὶ τὰ ἀνάγκασε στὶς 2 Φεβρουαρίου νὰ καταφύγουν στὴν Ζάκυνθο.

Ἐκεῖ, ἡ Βρετανικὴ διοίκησις επέτρεψε στοὺς Τούρκους νὰ παραμείνουν γιὰ έπισκευές καὶ ἀνεφοδιασμό, παρὰ τὴν στάσι οὐδετερότητος, τὴν ὁποίαν εἶχε προηγουμένως διακηρύξει.

* * *

Οἱ Ἕλληνες με τὸ πὸν πληροφορήθηκαν τὶς κινήσεις τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου στὰ Μεσσηνιακὰ παράλια εἶχαν εἰδοποιήσει τοὺς ναυάρχους τῆς Ὑδρας, τῶν Σπετσῶν καὶ τῶν Ψαρῶν.

Μετὰ ἀπὸ μεγάλη προσπάθεια τῶν νησιωτῶν, καὶ χωρὶς οικονομικὴ ὑποστήριξι ἀπὸ τὴν ἐπαναστατικὴ κυβέρνησι, τὰ τρία νησιά, Ὑδρα, Σπέτσες καὶ Ψαρὰ, ἐσχημάτισαν, στὶς 8 Φεβρουαρίου, ἓναν στόλο ὀλοκληρωμένο καὶ πειθαρχημένο, τὸ ὁποῖον ὠνόμασαν *Τρινήσιο στόλο*, ἐξήντα τριῶν (63) πλοίων (εἴκοσι ἑπτὰ Ὑδραϊκά πλοία, εἴκοσι Σπετσιώτικα καὶ δεκαέξι Ψαριανά), προκειμένου νὰ ἀντιμετωπίσουν τοὺς Τούρκους.

Ὁ μεγάλος Ὑδραῖος ναύαρχος τῆς Ἐπαναστάσεως, ὁ Ἄνδρέας Μιαούλης, ἂν καὶ τότε ἔπασχε ἀπὸ ποδάγρα, ἀνέλαβε τὴν ἀρχηγία τῶν ἑλληνικῶν πλοίων καὶ ὑπαρχηγοὶ ἦσαν ὁ Νικολῆς Ἀποστόλης, ὁ Μανῶλης Τομπάζης, ὁ Λάζαρος Πινότσης, ὁ Ἰωάννης Βούλγαρης, ὁ Ἀναστάσιος Τσαμαδός, καὶ ὁ γερο-Γκίκας Τσούπας.

Ἀνάμεσα στὰ πλοία εὐρίσκονταν καὶ πυρπολικά, τὰ μικρὰ

πλοιάρια γεμάτα μπαρούτι, τὰ ὁποῖα ἀνατίναζαν τὰ ἐχθρικά (ἀφοῦ φυσικὰ ἀνατινάζονταν καὶ τὰ ἴδια ἐπειδὴ ἔπρεπε νὰ προσδεθοῦν ἐπάνω στὰ ἐχθρικά), τὰ ὁποῖα διοικοῦσαν οἱ Δημήτρης Παπανικολῆς, τότε διάσημος γιὰ τὴν ἀνατίναξι ἐνὸς Τουρκικοῦ πλοίου στὴν Ἐρεσό, ὁ Κωνσταντῖνος Κανάρης, ὁ ὁποῖος τότε δὲν ἦταν ἀκόμη γνωστός, καὶ μερικοὶ ἄλλοι πλοίαρχοι.

* * *

Οἱ Τοῦρκοι κατέπλευσαν στὴν, πολιορκημένη ἀπὸ τοὺς Ἑλληνες, Πάτρα, ὅπου ἀποβίβασαν 4.000 πολεμιστές. Κατόπιν ὁ στόλος τους ἀγκυροβόλησε στὴν Ναύπακτο.

Τὰ πλοῖα τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου συναντήθηκαν πρῶτα στὸ νησάκι Πρῶτη, ὅπου ὁ Γκίκας ἐπληροφόρησε τοὺς ἄλλους Ἑλληνες ἀρχηγούς, ὅτι οἱ Τοῦρκοι εὐρίσκονταν στὸν Κορινθιακὸ κόλπο. Ἔτσι τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα ἀπέπλευσαν, μὲ ἐπόμενο σημεῖο συναντήσεώς τους τὴν περιοχὴ μεταξὺ Ζακύνθου καὶ Ἡλείας, στὶς 15 Φεβρουαρίου. Ἐκεῖ ὁ Μιαούλης πρότεινε νὰ ἐπιτεθοῦν κατὰ τοῦ τουρκικοῦ στόλου ἐνῶ αὐτὸς ἦταν προσορμισμένος στὴν Ναύπακτο. Τὸ σχέδιο τοῦ Μιαούλη ἔγινε ἀποδεκτὸ ἀπὸ ὅλους. Ἦταν ἡ πρώτη φορὰ πού τόσα πολλὰ ἑλληνικὰ πλοῖα θὰ ἀντιμετώπιζαν τὸν ἐχθρὸ κατὰ παράταξι. Ἐπειδὴ ὁμως εἶχε ξεσπάσει τρικυμία, τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα ἀναγκάστηκαν νὰ καταφύγουν στὴν λιμνοθάλασσα τοῦ Μεσολογγίου, στὶς 16 Φεβρουαρίου 1822.

Στις 20 Φεβρουαρίου, ὁ Ἑλληνικὸς στόλος ἐνημερώθηκε, ὅτι ἓνα μεγάλο μέρος τῶν τουρκικῶν πλοίων εἶχε μετακινηθῆ στὴν Ναύπακτο προκειμένου νὰ τὴν ἐφοδιάσει καὶ ὅτι στὸ λιμάνι τῆς Πάτρας εἶχαν μείνει μόνο τριάντα πέντε ὀπλιταγωγὰ πλοῖα καὶ τὸν Καρὰ Μεχμέτ. Οἱ Ἑλληνες ἀρχηγοὶ δὲν ἄφησαν τὴν εὐκαιρία ἀναξιοποίητη. Πρὸς τὸ ξημέρωμα λοιπόν, ὅσο ὁ καιρὸς ἦταν ἀκόμα ἥπιος, τὰ 63 Ἑλληνικὰ πλοῖα ἄφησαν ἓνα-ἓνα τὸ Μεσολόγγι μὲ κατεύθυνσι τὴν Πάτρα.

Μετὰ ἀπὸ λίγο ὁμως ἀρχίζει μία μεγάλη τρικυμία. Παρὰ ταῦτα, ὁ Μιαούλης, ὁ ὁποῖος ἐν τῷ μεταξὺ ἀναγνωριζόταν ἀπὸ ὅλους ὡς γενικὸς ἀρχηγὸς τῆς ἐπιχειρήσεως, διέταξε ἐπίθεσι κατὰ τοῦ λιμανιοῦ τῆς Πάτρας.

Τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα, μὲ πρῶτα αὐτὰ τοῦ Μιαούλη, ἄρχισαν νὰ κανονιοβολοῦν ἐναντίον τοῦ τουρκικοῦ στόλου. Οἱ Ὄθωμανοὶ αἰφνιδιάσθησαν, καθὼς δὲν ἐπερίμεναν οἱ Ἑλληνες νὰ κάνουν

ἐπίθεσι μὲ τὰ μικρὰ τοὺς πλοῖα, μὲ τέτοια κακοκαιρία. Προσεπάθησαν, πανικοβλημένοι, νὰ ἐκπλεύσουν, ἀλλὰ κατέφθασαν καὶ ἄλλα ἑλληνικὰ πλοῖα, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἀκολουθήσῃ λυσσαλέα ναυμαχία, γιὰ πεντέμισι ὥρες. Τελικὰ οἱ Ἕλληνες κατέφεραν νὰ καταστρέψουν σχεδὸν ὀλοκληρωτικὰ μία φρεγάτα, ἄλλα πλοῖα τοῦ ἐχθροῦ ὑπέστησαν σημαντικὲς ζημιὲς καὶ ἀρκετοὶ Τοῦρκοι τραυματίσθηκαν ἢ σκοτώθηκαν.

Ὁ τουρκικὸς στόλος ἀναγκάστηκε νὰ διαφύγῃ στὴν Ζάκυνθο. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς Μάχης δὲν ἱκανοποίησε ἀπόλυτα τοὺς Ἕλληνες ἀρχηγούς, καθὼς λόγῳ τῆς τρικυμίας δὲν κατέστη δυνατὸν νὰ λάβουν μέρος ὅλα τὰ πλοῖα καὶ ἀπέτυχαν περισσότερες ἀπὸ μία ἀπόπειρες νὰ χρησιμοποιηθοῦν πυρπολικά. Σὲ ἓνα ἀπὸ αὐτὰ τὰ πυρπολικά, διακρίθηκε ὁ Ψαριανὸς Ἰωάννης Θεοφιλόπουλος.

Λεπτομέρειες γιὰ αὐτὰ τὰ γεγονότα παρέχονται ἀπὸ τὴν ἀλληλογραφία τῶν Ἑλλήνων ναυάρχων μὲ τὴν Βουλὴ καὶ τὰ νησιά τους, καθὼς καὶ ἀπὸ τὸ Ἡμερολόγιό τοῦ Ἀναστασίου Τσαμαδοῦ, ὁ ὁποῖος συμμετεῖχε μὲ τὸ πλοῖό του, *Αγαμέμνων*.

* * *

Ἡ Ναυμαχία τῶν Πατρῶν, στὴν ὁποία ἔλαμψε τὸ ἄστρο τοῦ Ἀνδρέα Μιαούλη, ὑπῆρξε γεγονὸς μεγάλης σημασίας γιὰ τὸν κατὰ θάλασσα ἀγῶνα τῶν Ἑλλήνων. Ἄν καὶ οἱ ζημιὲς στὸν τουρκικὸ στόλο δὲν ἦταν ἐντυπωσιακὲς, τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ναυμαχίας ἦταν τεράστιας σημασίας γιὰ τὸ ἠθικὸ τῶν Ἑλλήνων, καθὼς ἐκεῖ γιὰ πρώτη φορὰ τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα ἀντιμετώπισαν κατὰ παράταξι τὸν στόλο τοῦ Σουλτάνου, χωρὶς νὰ χρησιμοποιήσουν πυρπολικά.

*Τῶν ὑπὲρ τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος ἡμῶν
εὐκλεῶς ἀγωνισαμένων καὶ ἐνδόξως πεσόντων
ἐν τοῖς ἱεροῖς τοῦ Ἔθνους ἡμῶν ἀγῶσιν,
καὶ ἐν τῇ Ναυμαχίᾳ τῶν Πατρῶν,*

Αἰωνία ἡ μνήμη!

(*) Πηγή: <https://el.wikipedia.org>, <https://www.sansimera.gr>, <https://history1821.wordpress.com> • Ἐπιμέλ. ἡμετ.